Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö

LAUSUNTO

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta / verojaosto

Kirjallinen asiantuntijalausunto 3.4.2025

Asia: HE 17/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta

Julkisen sektorin koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon verohallinnon vuokratyötä käsittelevään lakiesitykseen seuraavasti:

1. JUKO ei näe tarvetta ja perusteita säätää verohallinnolle valtuudesta käyttää vuokratyövoimaa viranomaiselle kuuluviin palvelutehtäviin. Lakiesityksessä on vedottu tarkoituksenmukaisuuteen tuomatta esille aitoa ja välttämätöntä tarvetta sille, miksi verohallinnon puhelinpalvelun asiakastehtäviä tulisi hoitaa ostamalla verohallinnon peruspalvelu- ja -neuvontatyöhön kuuluvia tehtäviä vuokratyönä.

2. Valtiolla pääasiallinen palvelussuhdemuoto on virkasuhde, joka mahdollistaa julkisen vallan käyttämisen ja tuo henkilöstölle samalla virkamiehen oikeudet ja velvollisuudet. Verohallinnon tehtävät ovat yhteiskunnallisen hallintotyön, valtion tulonmuodostuksen ja kansalaisten oikeusturvan näkökulmasta keskeisessä asemassa. Verohallinnossa pidettävää työtä voikin pitää valtion ydintehtäviin kuuluvana hallinto- ja palvelutyönä eikä sinne siksi ole kestäviä perusteita luoda erityyppisiä palvelussuhteita, joissa henkilöstö ei toimisi saman työnantajan, samanlaisten ehtojen ja velvollisuuksien piirissä. Oikea ja toimiva tapa järjestää ruuhkahuiput, väliaikaisen työn tarve jne. on esimerkiksi puhelinpalveluhenkilökunnan palkkaaminen määräaikaiseen virkasuhteeseen. Virkavastuun, henkilöstön sitoutumisen, perehdytyksen ja henkilöstön keskinäisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta palvelutehtävien järjestäminen olisi tällöin ongelmatonta.

3. Kansalainen olettaa ottaessaan yhteyttä verohallintoon, että häntä palvelee verohallinnon palveluksessa oleva virkamies, joka toimii virkavastuulla, osaa ja tuntee verohallintoa. Kansalaisen veronmaksuhalukkuuteen, veroneuvojen ja oikeusturvan tarve pohjautuu luottamukseen viranomaista kohtaan. Tämä ei voi toteutua vuokratyövoimaa käytettäessä valtionhallinnon perustehtävissä.

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö

4. Vuokratyövoiman käyttö muodostaa merkittäviä kansalaisen ja yritysten tietosuojaan liittyviä riskejä. Tietosuojaan ja turvallisuuteen liittyvät näkökohdat puoltavat sitä, ettei valtionhallinnon keskeisimpiin järjestelmiin esimerkiksi puhelinpalvelutyön vuoksi anneta pääsyä ulkopuolisille toimijoille. Vuokratyöntekijöiden sitoutuminen juuri verohallintoon ei ymmärrettävästi voi toteutua samanlaisesti kuin verohallinnon palveluksessa. Joka tapauksessa vuokratyöntekijöiltä tulee edellyttää turvaselvityksiä ja heidät tulisi perehdyttää ja heidän tulisi kyetä toimimaan ulkopuolelta käsin verohallinnon henkilöstön kanssa vuorovaikutuksessa, jotta he kykenisivät onnistuneesti toimimaan palvelutehtävässään.

5. Valtion yhteistoiminlain perusteluteksteissä on syystä lähdetty siitä, ettei valtiolla tule vuokratyövoimalla korvata pysyvää työvoimaa. Verohallinon tarve puhelinpalvelutyöhön ja -opastukseen on lähtökohtaisesti pysyvää, vaikka kiiretilanteet vaihtelevatkin. Jo hallintolaki lähtee viranomaisen neuvontavelvollisuudesta, jossa kansalaisella on oikeus luottaa saavansa kohtuullisessa ajassa, objektiivista, oikeaa ja lainmukaista tietoa esimerkiksi verotuksensa perusteista ja oikeista menettelytavoista veroasioissa.

6. Valtion yhteistoimintalain (1233/2013) perusteissa on tuotu ilmi, ettei vuokratyövoiman käytöllä saa korvata pysyvää työvoimaa. Tarvetta rajoittaa valtiolla vuokratyön käyttöä määritellään myös valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksessa (Liite 2; 14 § 5 mom.), jossa lähdetään siitä, että vuokratyötä voitaisiin käyttää sellaisissa tehtävissä, joita ei voida teettää omalla henkilökunnalla ammattitaitovaatimuksista, työruuhkasta, erikoisvälineiden tai vastaavasta syystä. Lakiesityksessä kuvattu puhelinpalvelu- ja perusneuvontatyö ei JUKOn mielestä vastaa tätä tarkoitusta vuokratyön käyttötarpeesta valtiolla. Selvää on, ettei todellisena perusteena vuokratyön käytölle valtiolla tule toimia se, että valtion hallintotyötä haluttaisiin teettää heikommilla ehdoilla vuokratyöyrityksen välityksellä. Pelkkä lailla säätäminen valtuudesta vuokratyövoiman käytölle verohallintoon ei poistaisi vuokratyön käyttöön liittyviä perimmäisiä kysymyksiä julkisen hallintotyön luonteesta ja edellytyksistä.

JUKO ry:n puolesta

Kari Eskola
neuvottelupäällikkö, OTK, VT